

Gyapjós

AZ ERDŐ

AZ 1862-BEN ALAPÍTOTT ERDÉSZETI LAPOK 106. ÉVFOLYAMA

1971. FEBRUÁR * XX. ÉVFOLYAM 2. SZÁM

T A R T A L O M

<i>Dr. Sali Emil:</i> Az erdőgazdálkodás és a faipar 15 éves tervéről	49
<i>Szabó Pál:</i> Hazai eredetű lombosfák építőipari felhasználásának lehetőségei	58
<i>Kassai Jenő:</i> A vállalati profil kialakításáról	63
<i>Szil István:</i> Erdőtelepítések jövedelmezőségének vizsgálata a Duna—Tisza közti homokháton	70
<i>Zsilvölgyi László:</i> A kötéldarus faanyagközelítés tapasztalatai II.	78
<i>Gordos Mátyás:</i> Nevelővágások racionalizálása	84
<i>Dr. Kolonits József:</i> Szerves foszforkészítmények és újabb eljárások alkalmazása a cserebogár és álcája elleni védekezésben	88
Irodalmi Szemle	
Varga Domokos: Erdőkerülőben (<i>Fila J.</i>)	92
Dr. Sopp László: Fatömegszámítási táblázatok (<i>Dérföldi A.</i>)	94
Címlapon: <i>Tűrázás a Bükk-fennsíkon</i> (<i>Kletz Károly</i> felvétele, OEE fényképpályázaton díjazott kép)	
Hátlapon: <i>Várakozás— a vadászszákmányra</i> (<i>Nagygyörgy Sándor</i> felvétele)	

С О Д Е Р Ж А Н И Е

<i>Д-р Шали Е.:</i> О 15-летнем плане лесного хозяйства и лесной промышленности	49
<i>Сабо П.:</i> О возможностях использования строительной промышленностью отечественной лиственной древесины	58
<i>Кашшаи Е.:</i> О формировании профиля предприятия	63
<i>Сил И.:</i> Исследование рентабельности лесонасаждений в Песчаном районе между Дунаем и Тиссой ..	70
<i>Жильяльди Л.:</i> Опыты по трелёвке лесоматериала канатной установкой	78
<i>Гордош М.:</i> Рационализация рубок ухода	84
<i>Д-р Колонитц Е.:</i> Использование продуктов органического фосфора и новых способов в борьбе с майским жуком и его личинками	88

C O N T E N T S

<i>Dr. Sali, E.:</i> Forestry and wood-working industries in the Fifteen-Year Plan	49
<i>Szabó, P.:</i> Possibilities for the utilization of our domestic broadleaved timber in the building industry ...	58
<i>Kassai, J.:</i> Determining the profile of an enterprise	63
<i>Szil, I.:</i> Investigations on the profitability of the afforestations on the sandy region between the Danube and the Tisza	70
<i>Zsilvölgyi, L.:</i> Experiences of timber haulage by cable cranes, II.	78
<i>Gordos, M.:</i> Rationalization of tending operations	84
<i>Dr. Kolonits, J.:</i> The application of organic phosphor preparations and new methods for the protection against the cockchafer and its larvae	88

A lapban megjelent tanulmányok szerzői:

Gordos Mátyás erdőrendezési felügyelő, Balassagyarmat; *Kassai Jenő* tudományos munkatárs, ERTI, Budakeszi; *Dr. Kolonits József* tudományos munkatárs, ERTI, Mát-
rafüred; *Dr. Sali Emil* főosztályvezető, MÉM Erdészeti Igazgatási Főosztály, Budapest; *Szabó Pál* főmérnök, EVM Műszaki Fejlesztési Főosztály, Budapest; *Szil István* üzem-
gazdasági mérnök, Délalföldi EFAG, Szeged; *Zsilvölgyi László* erdőmérnök, Vértesi EFAG, Tatabánya.

Az erdőgazdálkodás és a faipar 15 éves tervéről*

DR. SALI EMIL

A népgazdaság valamennyi ágazatáéhoz hasonlóan — közel két év alatt — elkészült az erdőgazdálkodás és a faipar távlati tervének koncepciótervezete. A tervezet összeállításához alapul szolgáló néhány legfőbb jellemzőt (pl. a nemzeti jövedelem és hazánk népességének 1985-re várható alakulását) valamennyi munkacsoport központilag kapta meg. Ez ad biztosítékot arra, hogy a távlati terv legkülönbözőbb részterületének kialakítói a legfontosabb vonásokban azonos cél elérését tartásák szem előtt.

A távlati terv — jellegénél fogva — jóval kevésbé lehet annyira részletes, mint a rövidlejárátú terv. Az egyik gond éppen abból adódik, hogy a terv időtartama és részleteinek mélysége kellő összhangban legyen.

Távlati tervünk tervezete a következő fejezetekben tárgyalja az 1985-ig várható helyzetet:

- a hazai fa- és fatermékfelhasználás mértéke,
- a hazai termelés növelésének főbb lehetőségei,
- a fában és fatermékekben várható külkereskedelmi helyzet,
- az erdőtelepítések és fásítások alakulása,
- az erdőgazdálkodás és a fafeldolgozás létszámigényének alakulása,
- a fejlesztés beruházási igénye,
- a műszaki fejlesztés,
- a gazdasági szabályozók iránt támasztott főbb követelmények.

Tekintettel kellett lennünk arra, hogy a fatermékek iránti igény nemcsak a múltban növekedett jelentős ütemben, hanem a jövőben is hasonló tendenciákra kell számítanunk. Ez az irányzat Európa- és világszerte egyaránt megtalálható.

Az erdők faanyagtermelő funkciója tehát növekszik.

Ugyanakor számítanunk kell arra, hogy — az életszínvonal és a szabad idő növekedésével — az erdőket egyre nagyobb mértékben veszi igénybe a lakosság pihenés, üdülés, kirándulás céljára.

A következőkben a távlati koncepciótervezet néhány legfőbb következtetését ismertetjük.

A fa- és fatermékfelhasználás várható mértéke

Ennek megközelítését több módszerrel kíséreltük meg. Egyrészt különféle számításokat végeztünk az *összes iparifában*, másrészt ennek *legfontosabb termékeiben*, ill. *termékcsoportjaiban* várható felhasználás mértékének megállapítására. Megemlítjük, hogy az összevontabb számítások eredményei — a kü-

* Az erdőgazdálkodás és a fafeldolgozóipar várható helyzete 1985-ben c. koncepciótervezet legfőbb irányzatait ismertetjük. A tervezet elkészítésében az Erdészeti Tudományos Intézet, a Faipari Kutató Intézet és a MÉM Közgazdasági Főosztálya több résztanulmánnyal működött közre.

lőnböző módszerek mellett is — jóval közelebb vannak egymáshoz, mint az egyes termékek vagy termékcsoportok felhasználásának várható mértékére kapott eredmények. Ez a jelenség azt a gyakorlati tapasztalatot támasztja alá, hogy a különböző fatermékek, ill. termékcsoportok között nagy a lehetőség egymás helyettesítésére.

A nemzetközi és a hazai fafelhasználás adatai alapján végzett számítások (részben trend-, részben korrelációs számítások) eredményeképpen 1985-ben 8,1—8,2 millió gömbfa m^3 iparifa-felhasználásra kell számítanunk. Összes fa- és fatermékfelhasználásunk a feltételezhetően 1,6 millió m^3 tűzifával együtt eléri a 9,7—9,8 millió gömbfa m^3 -t. (Ez a mennyiség a hazai fakitermelés nettó fatömegével hasonlítható össze.)

Fenyőfűrészáru-felhasználásunk várható mértékére — a számítási módtól függően — egymástól igen eltérő számértékeket kaptunk. Abban, hogy melyiket fogadjuk el, figyelembe kellett vennünk importlehetőségeink és hazai termelési lehetőségeink távlati alakulását. S bár e tekintetben két variánst alakítottunk ki (az egyik 1,6. a másik 1,4 millió m^3 -es), az 1,4 millió m^3 -es variánst tartjuk elfogadhatónak.

Lombos fűrészáruban (az egyéb fűrészipari termékek nélkül) 0,5 millió m^3 -es igényre számíthatunk.

A lemez- és lapféleségekben figyelembe veendő igény mértéke erősen kapcsolódik a fenyőfűrészáruéhoz. Az 1,6 millió m^3 fenyőfűrészáru-felhasználáshoz mintegy 400 ezer tonna, míg a reálisnak ítélt 1,4 millió m^3 -es felhasználáshoz 530 ezer tonna lemez- és lapigény kapcsolódnék. E második megoldás azért is előnyösebb, mert módot ad 400 ezer m^3 tűzifának forgácslap-gyártáshoz történő felhasználására.

A papír- és kartonfelhasználás 1060 ezer tonnás várható mértékét a Könnyűipari Minisztérium számítási anyagaiból vettük át. Célszerű utalnunk arra, hogy az 1985-ben papírban és kartonban jelentkező szükséglet gömbfa-egyenértéke 3,6 millió m^3 .

Az előzőekben részletezettekben kívül egyéb iparifában mintegy 0,5 millió m^3 -es igényt kell figyelembe vennünk.

A fában és fatermékekben 1985-ben várható összes igény az 1969. évit 18—19⁰/₀-kal haladja meg.

A hazai fakitermelés növelése

A lehetőségeket — mind az erdőben, mind a fásításokban — teljes mértékben figyelembe vettük, sőt a negyedik ötéves tervben 30 ezer hektárra tervezett cellulóznyárasok növedékével is számoltunk. Ez utóbbi nem azt jelenti, hogy 1985-ben a ma még nem is létező nyárfaállományok kitermelését is tervezzük, hanem azt, hogy a hozadékszabályozásba ezeket is bevontuk egyrészt a vágásérettségi, másrészt a korosztályviszonyok némileg egyenletesebbé tétele érdekében. Mindennek alapján 8,2 millió bruttó, ill. 7,0—7,1 millió nettó m^3 fa kitermelését irányoztuk elő (1. táblázat).

A fakitermelésben továbbra is jelentős szerepük marad az előhasználatoknak (2. táblázat). A tervezett összes bruttó vágáslap feletti fakitermelés fatömegében az elő- és a véghasználatok aránya 29 : 71.

A 7,0—7,1 millió nettó m^3 -ből 4,5—5,0 millió m^3 iparifa, s 2,1—2,5 millió m^3 tűzifa termelhető. Az iparifában (és ennek folytán a tűzifában is) a nagy különbségek az iparfejlesztés eltérő előirányzatainak a következményei. A forgácslaptermelésnek a második variánsban elirányzott növelése esetén az iparifa mennyisége elérheti az 5,0 millió m^3 -t. Megfelelő iparfejlesztés esetén tehát az

1985-re előirányzott fakitermelés

1. táblázat

M.e.: 1000 bruttó m³(földf.)

Fafajok	Állami erdőgazdaság	Mezőgazdasági termelőszövetkezetek	Egyéb szervek	Összesen
Tölgyek	980	90	125	1195
Bükk	430	45	30	505
Akác	840	540	125	1505
Cser	930	120	205	1255
Gyertyán	420	50	45	515
Többi kem. lombos	80	5	15	100
Éger	70	35	20	125
Nemes nyár.....	530	1175	285	1990
Hazai nyár	200	50	10	260
Fűz	80	45	25	150
Többi lágy lombos	55	—	5	60
Fenyők	380	40	95	515
Összesen ...	4995	2195	985	8175

2. táblázat

A fakitermelés összetétele használati módok szerint 1985-ben

M.e.: 1000 bruttó m³ (földf.)

Erdőgazdasági szerv	Előhasználat	Véghasználat	Összesen
Állami erdőgazdaság	1515	3480	4995
Mezőgazdasági termelőszövetkezetek	550	1645	2195
Egyéb szervek	275	710	985
Összesen ...	2340	5835	8175

összes iparifagény 62—63⁰/₀-át elégíthetjük ki hazai termelésből, és az arány javítása mellett módunk lesz a fa- és fatermékimport abszolút mennyiségének, tehát az importterheknek az enyhítésére annak ellenére, hogy fafelhasználásunk gyors ütemben növekszik.

Mai megítélés szerint problematikus a tűzifatermelés: a 2,1—2,5 millió m³-es termelésből ugyanis mintegy 800 ezer m³ a vékony tűzifa, amelynek hasznosítását a távlati terv időszaka alatt meg kell oldanunk.

A kedvezőbbnek ítélt megoldás esetén várható termékcsoport megoszlást a 3. táblázatban adjuk meg, a 4. táblázatban pedig a nettó fatömeg célszerűen tervezhető összetételét. (Lásd az 52. oldalon).

Az iparifa-választékok jelentős része további ipari feldolgozást igényel. Ezekből a következő fa- és papíripari termékek állíthatók elő:

fenyő fűrészáru	110 ezer m ³
lombos fűrészáru és faipari termék	1,0—1,1 millió m ³
papír és karton	350—400 ezer tonna
lemez és lap (a kedvezőbb variáns)	530 ezer tonna

A kitermelt fatömeg várható megoszlása termékesoportok szerint 1985-ben

Termékesoport	Mennyiség	Százalék
Összes iparifa	4968	61
Tűzifa		
vastag	1382	17
vékony	770	9
összes	2152	26
Nettó fatömeg	7120	87
Apadék	1055	13
Bruttó fatömeg	8175	100

A kitermelt fatömeg várható megoszlása választékonként 1985-ben

Választék	Mennyiség	Százalék
Összes iparifa	4968	70
ebből		
rönk	1100	16
bányafa, pillérfa	100	1
papírfa	1620	23
farostfa	320	4
forgácsfa	660	9
feldolgozott fa	980	14
egyéb iparifa	188	3
Tűzifa	2152	30
Nettó fatömeg	7120	100

Célszerű itt utalnunk az erdőgazdasági és a fafeldolgozóipari termelés mindeképpen figyelembe veendő sajátosságaira: a társadalmilag kis ráfordítást igénylő termékek használati értéke és egyben az ára nagyobb, míg a nagy ráfordítást igénylő termékek (pl. a tűzifa) ára kicsi. A feldolgozóiparban viszont az a probléma, hogy a viszonylag magas árú termékek (pl. a rönk) feldolgozása kis állóeszközigényű üzemekben lehetséges, míg az alacsony árú erdei termékek (a gyakorlatilag tűzifa-minőségű forgácslap- és farostlemezfa) nagy állóeszközigényű üzemekben dolgozhatók fel.

Külkereskedelmi tevékenységünk

Külkereskedelmünket a távlati terv időszakában is jellemzi a fa- és a fatermékek terén, hogy autarkias törekvéseink eleve nem lehetnek. Hazai lehetőségeink teljes kihasználása esetén — amint már említettük — egyes termékekben hiányunk, más termékekben feleslegünk mutatkozik. Mindezek mellett egyes termékekben, pl. a cellulózban termékcserére célszerű berendezkednünk, hogy a hazai rövidrostú cellulózért hosszúrostú cellulózt vásároljunk.

1969. évi fa- és fatermékimportunk meghaladta a 4,4 millió gömbfa m³-t.

Fenyőfűrészáru-igényünket továbbra is alapvetően a Szovjetunióból elégítjük ki részben közvetlenül fűrészáruval, részben itthon felfűrészelésre kerülő fe-

nyörönkkel. Az 1,3 millió m³-es import 1,8 millió gömbfa m³-nek felel meg. Szovjet relációból az import növelése nem látszik lehetségesnek, mert a Szovjetunió a fakitermelési súlypontjait több ezer kilométerrel keletebbre, Szibériába helyezi át, s ugyanakkor saját szükségletei is gyors ütemben nőnek. Lényegében — a hazai források teljesebb kihasználására való törekvésen kívül — ez is oka annak, hogy a fenyőfűrészárut a felhasználás számos területén egyenrangúan helyettesítő forgácslap hazai gyártását jelentősen növeljük.

Lombos fűrészáruban a várható hazai igényeket előreláthatólag teljesen ki tudjuk majd elégíteni, sőt kivitelre is lesz módunk. Ennek eléréséhez — amellet, hogy lombosfűrészáru-termelési lehetőségeinket teljesen kihasználjuk — jelentősen javítanunk kell a minőséget. Ezt a szárítókapacitás nagyarányú növelésével, modern (pontos méretű anyagot előállító) gépekkel és gondos munkával valósíthatjuk meg. Célszerű fokozatosan felszámolnunk a ma még kényeszerűségből meglevő gyakorlatot, hogy fa- és fatermékexportunk jelentős hányada alapanyag. A jövőben egyre növekvő arányban a késztermékek exportálására helyes törekednünk.

Lemez- és lapféleségekben lényegében önellátók lehetünk. Ezt a célt nem teszi irreálissá annak ismerete, hogy különleges lemez- és lapfélékből kisebb mennyiségeket — esetleg termékcsere formájában — importálunk.

A papírban és kartonban 1985-re várható 1,06 millió tonnás igény kielégítéséhez — kellő ütemű fejlesztéssel — a hazai papíripar 440—450 ezer tonnával tud hozzájárulni. A szükséglet háromötödét tehát importtal kell fedeznünk. A termelés hazai fejlesztését jelentősen lassította egyrészt az, hogy a korábbi években néhány esztendőn keresztül az észak-európai országok cellulózt kínáltak a világpiacon, másrészt az a vélemény, hogy a hazai faanyagokból előállítható rövid rostú cellulóz nem alkalmas jó minőségű papírfajták gyártásához. Így mutatkozott olyan törekvés, hogy importált fenyőcellulóz feldolgozására rendezkedjünk be és cellulózyárat ne is építsünk. Az észak-európai országok azonban időközben befejezték komplexnek tekinthető beruházásaikat: cellulózyáraik után felépültek papírgyáraik. A cellulózkínálat rövid idő alatt megszűnt, s ezzel a cellulózárok jelentősen emelkedtek a világpiacon. Ma gyakorlatilag csak kész papír importálására van mód. Ez egyre sürgösebbé teszi a hazai fejlesztést még akkor is, ha lombos fafajaink rövid rostú cellulózt adnak. Cellulózért cellulózt könnyebben cserélhetünk oly mértékben, amennyire nekünk célszerű a jobb minőségű papírfélék hazai termeléséhez.

A távlati tervben előirányzott fejlesztés megvalósulása esetén papír- és kartonimportunk még mindig 1,9 millió gömbfa m³-nek felelne meg.

Egyéb iparifában exportlehetőségeinket célszerű a jelenlegi mértékben kihasználni, de — a lombos fűrészáruhoz hasonlóan — feldolgozottabb termékekben.

Tűzifában előreláthatólag továbbra sem lesz külkereskedelmi feladatunk. Itt is megemlítjük azonban, hogy a vékony tűzifában már ma és ezután is várható felesleg gazdaságos hasznosítását meg kell oldanunk.

Az erdőtelepítések és fásítások alakulása

A hazánk felszabadulását követő negyed évszázad erdőtelepítései és fásításai a távlati terv időszakában folytatódnak és az ország fatermő bázisa szélesedik. E tevékenység azonban egy igen fontos jellemzőjében eltér a megelőző időszakétól: abban, hogy a mezőgazdaságnak, mint a terület kibocsátójának és az erdősítési-fásítási tevékenységnek az összhangja gyakorlatilag teljes lesz. Az

egyre gazdaságosabb termelésre irányuló törekvés a mezőgazdasági termelés számára jelentős területeket tesz feleslegessé, ugyanakkor nem engedhető meg, hogy e területek, vagy ezeknek kisebb-nagyobb része hasznosítatlanul maradjon. Önként kínálkozik a lehetőség arra, hogy e területek — már jellegüknél fogva is — extenzívebb művelési ágban, pl. az erdőgazdálkodásban hasznosuljanak. Az erdőtelepítések és fásítások mértéke a mezőgazdasági termelés fejlődésének igen szoros függvénye. A 15 év alatt folytatódik — előreláthatólag mintegy 90 ezer hektáron — a cellulóznyárasok létesítése. Ezek művelési ága az eredeti marad. Az erdő művelési ág — az ütemtől függően — 55—100 ezer hektárral növekszik. Az egyéb jellegű fásítások területe kb. 65 ezer hektárra tehető.

Megemlítjük, hogy — mivel a fakitermelés növelése jelentős mértékben a véghasználatok növelésével történik — az erdősítési feladatok erősen megnövekednek: az erdőfelújítás, az erdőtelepítés és a fásítás első kivitelű munkái a tervidőszak végén elérik az évi 45 ezer hektárt.

Az ország erdőterülete a tervidőszak végére 1500—1550 ezer hektárra (16,1—16,6%-ra) várható. A mezőgazdasági cellulóznyárasokkal és az egyéb fásításokkal együtt az ország faállománnyal borított területe 18% körül lesz.

A fatermő bázis szélesedésével változások lesznek a *fajfajösszetételben*: pl. a bükk és a gyertyán területe gyakorlatilag változatlan marad, de aránya csökken, növekszik a tölgyesek és a fenyvesek területe és aránya, még inkább nő a nemesnyárasok területe és aránya, némileg csökken a cseresek és az akácok területe és aránya.

Az erdők *rendeltetésében* a legjellemzőbb változás az üdülő (pihenő, kiránduló) erdők területének növekedésével várható. Ezt a változást a lehetséges mértékben célszerű összekapcsolni azzal a változással, amely az erdők (gazdasági) osztályozásából adódik; tehát a gazdaságos fatermesztésre nem alkalmas erdők jelentős részét az említett célra lehet felhasználni.

Az új erdőtelepítések és fásítások révén az *erdőgazdálkodásban tovább nő a mezőgazdasági termelőszövetkezetek aránya*. Erdeiknek és fásításaiknak a területe ugyanis jóval nagyobb mértékben nő, mint az állami szerveké.

Az erdőgazdálkodás és a fafeldolgozás létszámigénye

A távlati terv készítése során számítási módszerekkel meg kellett állapítanunk, hogy az összes erdőgazdálkodó szerv hány dolgozót foglalkoztatott a bázisidőszakban. A számításhoz a MÉM felügyelete alá tartozó állami erdőgazdaságok 1968. évi létszámstatisztikáját használtuk fel, s feltételeztük, hogy a melléktevékenységként erdőgazdálkodó szervek élők munkára vonatkoztatott termelői képessége azonos az állami erdőgazdaságokéval. Ily módon 1968. évi bázisadatul 52,2 ezer munkás és 11,8 ezer alkalmazotti létszámot kaptunk. Ismeretes, hogy az állami erdőgazdaságok fizikai dolgozóinak száma az utóbbi évtizedben következetesen csökkent. Ennek mértéke 2,5—3,0% körül mozgott. A termelési érték tehát csökkenő létszám mellett növekedett. A létszám további csökkenése tartós jellegű tendencia, s ezért az erdőgazdálkodó szerveknek céltudatosan fel kell készülniük a növekvő feladatok maradéktalan ellátására. Ebben a legfontosabb — mégpedig minden fokon — a megfelelő színvonalú képzettség. A mérnökökre és a technikusokra egyre több és jobban ellátandó szervezési feladat hárul, a munkásoknak egyre sokoldalúbban képzettebbeknek kell lenniük a növekvő teljesítményű gépek kezeléséhez. Ezeknek az elveknek az érvényesítése nélkül a feladatok nem lesznek megoldhatók, különösen nem a létszámigény tekintetében évente ismétlődő csúcsidőszakokban.

Számításaink szerint az 1969. évinél másfélszer nagyobb fakitermelést, az ugyanilyen mértékben növekvő erdősítések, ezek ápolását, a növekvő nevelővágásokat mintegy 20%-kal kisebb munkáslétszámmal s gyakorlatilag változatlan alkalmazotti létszámmal kell megvalósítani.

Az erdészeti fizikai dolgozók 1985-re várható létszáma 40—42 ezerre csökken.

Az elsődleges faiparban 1969-ben 2300 alkalmazott és 11 000 munkás dolgozott. A fizikai dolgozói létszám itt kisebb mértékű, mintegy évi 1%-os csökkenést mutat. A faipar nagyarányú fejlesztése a létszám viszonylag kisméretű növelését teszi szükségessé. Ennek jelentős feltételeit megtaláljuk abban, hogy pl. a mohácsi és a szombathelyi fejlesztés az alkalmazotti létszámban kicsi, a fizikai létszámban ennél nagyobb, de mégsem nagymérvű növelésével jár. Mindezek alapján arra lehet számítani, hogy az elsődleges faiparban 1985-ben 14—15 ezer munkásra és 2800—3000 alkalmazottra lesz szükség.

Az előirányzott fejlesztés beruházási igénye

Az erdőgazdasági termelés állóeszközigénye nagy. Népgazdasági viszonylatban a legeszközigényesebb ágazatok közé tartozik, ha az erdőtelepítések és fásítások költségeit is figyelembe vesszük.

Várható, hogy a mezőgazdaság gyors ütemű fejlődése gyors intézkedéseket követel a felszabaduló területek erdészeti hasznosításában. 1968. évi árak alapján a nagyobb feladatot jelentő variáns megvalósításának költségei meghaladják a 8 milliárd forintot.

A fakitermelési és az erdőfenntartási feladatok növelése — az összes erdőgazdálkodó szervnél — az állóeszközállomány értékének közel 3 milliárd forinttal való növelését teszi szükségessé.

Az elsődleges faiparban a következő termelési területeken irányoztunk elő fejlesztést:

fűrészipar,
rétegelt-lemez ipar,
furnértermelés,
bútorlaptermelés,
farostlemezipar és
faforgácslapipar.

A forgácslapban várhatólag jelentősen növekvő igényekre számítva az elsődleges faipar összes beruházási igénye megközelíti a 3,7 milliárd forintot.

Az erdőgazdasági és az elsődleges faipari termelés bővítésének beruházási igénye együtt mintegy 15 milliárd Ft.

Az egyszerű újratermeléssel kapcsolatos feladatok nagymértékben bővülnek. Az erdőfenntartási (elsősorban erdőfelújítási) költségek a távlati terv időszaka alatt eléri a 11—12 milliárd forintot (valamennyi erdőgazdálkodó szervnél). Az amortizációs költségek felhasználható része az erdőgazdálkodó szerveknél 2,7—3,0 milliárd forintra, az elsődleges faiparban 1,0—1,1 milliárd forintra tehető.

A két ágazatban a termelés szinttartásához és bővítéséhez szükséges költségek meghaladják a 30 milliárd forintot.

Műszaki fejlesztés

A műszaki fejlesztés alapvető célja a gazdaságos termelés egyre kevesebb élőmunka felhasználásával. Az erdők osztályozásával kapcsolatos követelményeket — a kutatás előrehaladásával — folyamatosan finomítani kell. A legjobb

termőhelyeken és a legjobb faállományokban igen intenzív, a közepesekben intenzív gazdálkodást kell folytatni. Az elsődleges rendeltetés szerint történő osztályozásnak figyelembe kell vennie a faállomány, ill. a termőhely minőségét; ez utóbbit különösen az elsődlegesen faanyagtermesztésre kijelölt erdőkben.

Különös gondot kell fordítani az elkövetkező időszakban az erdei fafajok további szelektálására, a gépesítés megoldására a csemetetermelésben, az erdősítekben, a tuskóirtásban, a nyári talajápolások megoldásában, a fakitermelésben (rakodásban, kérgezésben stb.). Törekedni kell a tisztítások és a gyéritések visszatérési idejének növelésére a faállomány károsodása nélkül, továbbá az erdő növényi és állati károsítói ellen történő hatékony (gépesített és vegyszeres) védekezésnek lehetőleg preventív jellegű megoldására. Várható, hogy a távlati terv időszakának második felében a hazai kemény lombos fafajok kitermelésére alkalmas kombájnok használata nálunk is terjed.

Az elsődleges faiparban a műszaki fejlesztés várhatólag az egyre nagyobb fokú gépesítésben, automatizálásban jut kifejezésre mind az alapanyag-, mind a készárutéren, mind a csarnokban történő anyagmozgatásban; a pontossági és minőségi követelményekkel egyidejűleg nő a munkagépek sebessége, általánosságá válik a faanyagok szárítása, továbbá az alkatrészek és a lesabott termékek gyártása.

A távlati terv időszaka alatt meg kell oldanunk a különleges célú, elsősorban az üdülőjellegű erdők legcélszerűbb gondozásának módszereit.

A felsorolt célok megvalósítása érdekében jelentős hazai kutatásokra lesz szükség és egyre nagyobb mértékben kell felhasználnunk a nemzetközi műszaki-tudományos együttműködésben rejlő lehetőségeket, köztük az elektronikus számítógépek sokoldalú hasznosítását az erdőgazdasági és faipari termelés tervezésében, végrehajtásában és ellenőrzésében.

A gazdasági szabályozók iránt támasztott főbb követelmények

A jól szervezett, mindenkor az adott kor színvonalán végzett termelőtevékenységnek gazdaságosnak kell lennie annak érdekében, hogy az erdőgazdálkodásban és az elsődleges faiparban a dolgozók keresete a népgazdaság más ágaiéhoz viszonyítva arányos legyen, a szervezetek a növekvő feladatok fejlettebb módon történő megoldásához elegendő eszközzel rendelkezzenek, s a szervezetek a népgazdasági célokat — a gazdasági szabályozók helyes kialakításával — sajátjuknak tekintik.

A faanyagtermeléssel kapcsolatos feladat, minthogy zártabb körön belül szabályozható, a megvalósítás anyagi forrásai tekintetében egyre jobban elválik a szolgáltató jellegű (ismét a különleges rendeltetésű erdőkben folytatandó gazdálkodásra gondolunk) tevékenységtől. Ennek a kettéválásnak néhány tünete már a IV. ötéves terv időszakában is tapasztalható.

Várható, hogy gazdasági fejlődésünkkel párhuzamosan ezek az igények nőnek és az állami költségvetést e feladatok ellátása egyre jobban terheli, s ugyanakkor nemcsak az állami, hanem a mezőgazdasági termelőszövetkezeti erdőgazdálkodó szervezeteknek is el kell látniuk ilyen jellegű feladatokat.

Továbbra is célszerű, hogy az új erdők és fásítások létesítése — minthogy ezek igen hosszú idő alatt megtérülő beruházások — az állami költségvetést terhelje.

Az elsődleges faiparban a termékek jelentős részének más termékkel való helyettesíthetősége módot ad arra, hogy mind a termelést, mind e termékek felhasználását abba az irányba tereljük, amit hazai faalapanyag bázisunk megszab.

Várhatólag különös gondot okoz a faipari termékekkel kapcsolatos, valóban célravezető árpolitika kialakítása és érvényesítése. A problémát a forgácslapgyártásban, de még inkább a farostlemezgyártásban az okozza, hogy kisebb részben a személyes érdekeltiség, nagyobb részben a fejlesztés lehetővé tétele céljából e termékek termelői ára jelentős nyereséget tartalmaz.

Ez — ha a termelés bővítését zömben az üzemek saját erejéből várjuk — a nagy állószközigeny miatt szükséges. Ily módon azonban jelentősen növeljük ezeknek a helyettesítésre kiválóan alkalmas termékeknek az árát. E téren az elmentmondások enyhítésére kell törekednünk.

Célszerű ugyanakkor, hogy az árak általában jól tükrözzék a használati érték alapján kialakult világpiaci árakat, ugyanakkor preferenciákkal és diszpreferenciákkal kell segíteni a legfontosabb gazdaságpolitikai célok megvalósítását.

A távlati terv — jellegénél fogva — nem szabhatja meg pontosan az elvégzendő feladatokat. Megvalósítását már jóval határozottabban szolgálják — határozottabb körvonalakkal — az ötvenes tervek. A távlati terv készítése az eddig végzett munkával nem ért véget sem a mi ágazatainkban, sem a népgazdaság többi területén. Időben közelebbi gazdaságpolitikai feladataink megvalósítása közben és után nekünk is „karban kell tartanunk” az erdőgazdálkodás és az elsődleges faipar távlati tervét.

Д-р Шали Е.: О 15-ЛЕТНЕМ ПЛАНЕ ЛЕСНОГО ХОЗЯЙСТВА И ЛЕСНОЙ ПРОМЫШЛЕННОСТИ

Составлен перспективный план по отраслям народного хозяйства, в том числе и по лесному хозяйству и лесной промышленности. В плане учтено, что спрос на древесину, а также и на древесную продукцию к 1985 году относительно 1969 года возрастет на 18—19%. С принятием этого во внимание план предусматривает увеличение рубок венгерских лесов и лесопосадок на 52—54%. В Европе древесина становится ещё более дефицитной, поэтому необходимо значительное развитие производств деревообрабатывающей промышленности (втч целлюлозной-бумажной промышленности). Как источник получения древесины-лесоразведение и в дальнейшем необходимо расширять. Размер лесоразведения в период перспективного плана достигнет 210—255 тыс. га. В дальнейшем численность рабочих лесного хозяйства значительно уменьшится, а в лесной промышленности увеличится, но намного меньше в производстве, чем само производство. Это требует, чтобы повысили уровень техникумы по всем степеням подготовки.

В техническом развитии нужно брать во внимание уменьшение численности рабочей силы и экономичность производства. Всё более значительной становится задача целевого назначения, например, соответствующая забота о курортных лесах, потому что требования населения в этом вопросе постоянно повышаются.

Хозяйственными регуляторами, как в лесном хозяйстве, так и в лесной промышленности нужно внедрять и в дальнейшем личную заинтересованность и экономичность производства. Наша цель вообще приближение, к сложившимся на основе потребительной стоимости, ценам мирового рынка, но это подчиняется целям нашей экономической политики.

Dr. Sali, E.: FORESTRY AND WOOD-WORKING INDUSTRIES IN THE FIFTEENYEAR PLAN.

The long-term plan for the period of 1971 and 1985 has been prepared for all branches of the Hungarian people's economy and especially for forestry and the primary wood-working industries, as well. In accordance with the expansion of the whole economy, the plan envisages an increase of about 18—19 per cent in the demand for wood and wood products, and an expansion of about 52—54 per cent in the domestic timber production over the period. Europe is becoming more and more increasingly a net importer region, therefore it is indispensable to expand significantly the production of its wood-working industries, primarily that of the pulp and paper industry. Timber resources are continuously expanding as a result of the afforestation of about 210—255 thousand hectares during the long-term plan period. The number of forest workers is falling considerably, that of the wood-working industrial workers, however, is increasing, but with a much smaller rate, than the production of forest industries is expanding. Thus professional education should be given high priority and its standard is to be raised, as well.

Technical development should be aimed at reducing the labour requirement and at increasing the efficiency of the production. Forests with special function, especially the recreational forests should also be given more attention, since the demand of the population is increasing more and more in this direction.

It is the task of the economic regulators to ensure proper interest for the producers and the efficiency of the production. We endeavour to approach our domestic timber prices to the world market prices based on the utilization value of the products, but this aim is subordinated to our economic policy, the realization of which should be promoted also by certain preferences and dispreferences, as well.